

Évközi 5. vasárnap

Jób 7,1-4.6-7

Tele vagyok kínnal...

Nem szolgálat az ember sorsa a földön? Nem napszámos módján tölti el napjait? Olyan, mint a rabszolga, ki árnyékba vágyik, olyan, mint a napszámos, ki a bérét várja. Csalódással teli hónapok jutottak részemül, keserves éjeket adtak osztályrészüül. Már mikor lefekszem, kérdezem: „Mikor virrad?” És mihelyt fölkelek: „Mikor lesz már este?” Tele vagyok kínnal egész alkonyatig. Férges lepik el testem, s a föld pora fedi. Összeaszalódik, s gennyezik a bőröm. Napjaim futnak, mint takács vetélője, eltűnnek, s nyomukban nem marad reménység. Gondold meg: életem csupán egy lehelet, szemem soha többé nem lát boldogságot.

Jób könyve az Ószövetség egyik legkülönösebb könyve, egyesek szerint a szenvedés kérdésének és a világban lévő rossz eredetének kutatásával foglalkozik. Kr. e. 200 körül keletkezhetett. Jób, a főszereplő nem is izraelita, a Ter 46,13 szerint Iszakar leszármazottja. A dél-arab szövegekben a jelentése: „hol az apa?”; talán kis csúsztatással úgy is fordíthatjuk a nevé: „Hol az Isten, az én védelmezőm?” Valójában ez a bölcsességi könyv egy Isten által megpróbált ember életén keresztül bölcselkedik az élet és a szenvedés értelméről, illetve az Isten akaratáról. A könyvet bölcsék mondásai alkotják. Eldád, Bildád, Elihu és Cófár, ismeretlen eredetű bölcsék, a szenvedésben is Istenhez hűséges maradó Jób ellenében fejtik ki nézeteiket az életről. A beszélgetés morbiditását erősíti, hogy Jób, a történet szerint egy szemétdombon, fekélyektől borítva, vagyonát és családját elhagyva vitázik, míg a bölcsék körül állják ezt a helyet, de se nem szenvednek, se nem veszítették el családjukat és vagyonukat, ezért számukra a szenvedés csak elvont téma, míg Jób számára az élet maga.

Ebből azt élethelyzetből fogalmazza meg Jób a saját életét, amelyet szolgálatnak tart, és a nyomorúságát, elesettségét, tehetetlenségét teljesen átéli. Az egész szöveg a gyötrelmes állapotban élő ember szemüvegén keresztül mutatja be az életet. Nemcsak napjainak egyhangúsága, amely kétségbe ejti, hanem az is, hogy semmi reménységet nem lát a jövőben, sem sorsának megváltoztatására, sem pedig a szenvedés értelmének felfedezésére. Az életének a rövidségét éli meg, amelyben elvették tőle a reménységet a szenvedésének okozói, és a boldogság

messze távozott tőle. Felteszi a kérdést, miért kell neki még élni, ha az egész élete értelmetlen, és nem remél többé boldogságot. Valójában ez a depresszió fosztja meg attól, hogy Istent és a boldogságot, valamint élete értelmét meglássa, de erre a tévedésére vitapartnerei egyáltalán nem hívják fel a figyelmet. Ezért a könyv második részében a szerző úgynevezett Isten-beszédeket iktat be, amely elsősorban a bölcsüket marasztalja el, akiknek beszédéből „hiányzik az értelem”, másodsorban a szenvedés által megzavarodott lelkű Jóbot, aki nem képes az Istent dicsérni ebben az élethelyzetében.

Nem véletlen, hogy a könyvnek gazdag hatástörténete van. Az egyik legismertebb feldolgozása Carl Gustav Jung nevéhez fűződik, aki a *Válasz Jób könyvére* című művében úgy látja, hogy Jób mérhetetlen szenvedése egyenesen kikényszerítette Istentől a megváltást, mert Isten egyszerűen nem tehetett mást, mint, hogy szabadítót küldjön a szenvedő emberiségnek. Nem tudni, hogy igaza van-e Jungnak, vagy sem, de az kétségtelen, hogy másként és mást tanul az ember a szenvedésben, mint az örömben. A fájdalom sokkal többet javít az emberen, és gondolkodását jobban az élet értelmére és az Istenre irányítja, mint az öröm. Amikor a körülmények nem segítik az életünk értelmének megtalálását, amikor elnehezül az életünk a fájdalmak miatt, akkor arra kényszerülünk, hogy jobban keressük az Istent és az élet értelmét, mint akkor, amikor felhőtlenül boldogok vagyunk. A szenvedés ezért, Jób könyve szerint is, csak próba, amelyben megtalálhatjuk az Istent, vagy elveszíthetjük a lelkünket. Az ókori gondolkodók a szenvedést az élet természetes részének tartották, és ennek elviselésére, értelmének a felfedezésére tanítottak. Jób nem érkezett el odáig, hogy szenvedését másokért felajánlja, és így tegye értékesé ezt a gyötrelmet. Jóbot azonban a keresztény szövegmagyarázók Krisztus előképének tekintették, akinek gyötrelmeit Jézus fordítja üdvösségünkre. Nekünk is lehet előképünk Jób, aki nem vészett el a szenvedésben, hanem Istent kereste a szenvedés idején is.